

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۴۷۳

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
دانشکده پرستاری و مامایی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته مامایی با گرایش آموزش مامایی

موضوع

بررسی تاثیر مشاوره زناشویی بر رضایت جنسی زوجین مراجعه کننده به یکی از مراکز
بهداشتی - درمانی شهر شیراز ، سال ۱۳۸۰

استاد راهنما :

سرکار خانم ملک تاج مشک بید

پژوهش و نگارش :

زهرا شمس مفرحه

۴۴۱۸۶

تهران - ایران

تابستان ۱۳۸۱

تقدیم به پدر و مادرم:

اقتران تابناک هستی ام، آنانکه جانمان را از سرچشمه محبت خویش سیراب

نموده و روحمان را از غرق شدن در یهودگی ها باز داشته اند.

تقدیم به:

همسر مهربانم که با بزرگواری در تمام مراحل تحصیل و زندگی تکیه گاه و

مشوقم بوده و با صبر و عوصله فراوان پیمودن این راه دشوار را بر من

آسان نمود.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

دانشکده پرستاری و مامائی

تصویب پایان نامه

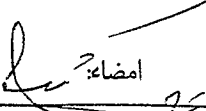

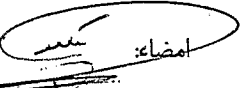
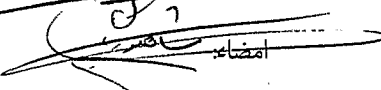

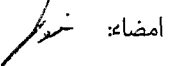
از اطلاعات درج شده در این
تصویب استفاده نکنند

خانم زهرا شمس مفرحه دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در تاریخ ۸۱/۵/۹ از پایان نامه خود تحت عنوان:

بررسی تاثیر مشاوره زناشویی بر رضایت جنسی زوجین مراجعه کننده به یکی از مراکز

بهداشتی - درمانی شهر شیراز، سال ۱۳۸۰.

جهت اخذ دانشنامه کارشناسی ارشد در رشته مامائی (آموزش مامائی) دفاع نموده اند و پایان نامه ایشان با
درجه عالی (نمره = ۱۹/۱۴) به تصویب رسید. / ۱

امضاء:
امضاء:
امضاء:
امضاء:
امضاء:
امضاء:

استاد راهنما: ملک تاج مشکبید حقیقی

استاد مشاور: دکتر مجد

استاد مشاور آمار: فاطمه حسینی

استاد ناظر: صغری نیکپور

معاون پژوهشی: فرنگیس شاهپوریان

استاد صاحب نظر: مهیندخت روشنی نژاد

نماینده شورای تحصیلات تکمیلی: دکتر منصوره یادآور نیکروش

دکتر سیده فاطمه اسکوئی
رئیس دانشکده

فصل اول

۱ بیان مسئله پژوهش
۵ اهداف پژوهش
۵ هدف کلی
۶ اهداف ویژه
۶ فرضیه های پژوهش
۶ تعاریف واژه ها
۷ محدودیت های خارج از اختیار پژوهشگر
۹ فهرست منابع فارس
۱۰ فهرست منابع انگلیسی

فصل دوم

۱۱ چهارچوب پنداشتی پژوهش
۲۳ گزارش پژوهشهای انجام شده
۲۹ فهرست منابع فارسی
۳۱ فهرست منابع انگلیسی

فصل سوم

۳۲ روش پژوهش
۳۲ جامعه پژوهش
۳۲ نمونه پژوهش
۳۳ معیارهای حذف نمونه
۳۳ توصیف نمونه
۳۵ محیط پژوهش
۳۵ نوع پژوهش
۳۶ روش گردآوری داده ها

- ۳۷..... تعیین اعتبار علمی ابزار گردآوری داده ها
- ۳۷..... تعیین اعتماد علمی ابزار گردآوری داده ها
- ۳۸..... روش تجزیه و تحلیل داده ها

- ۳۹..... ملاحظات اخلاقی
- ۴۰..... فهرست منابع فارسی
- فهرست منابع انگلیسی

فصل چهارم

- ۴۱..... یافته های پژوهش

فصل پنجم

- ۷۶..... بحث و بررسی یافته ها
- ۸۵..... نتیجه گیری نهایی
- ۸۵..... پیشنهاد برای کاربرد یافته ها
- ۸۶..... پیشنهاد برای پژوهش های بعدی
- ۸۷..... فهرست منابع فارسی
- ۸۸..... فهرست منابع انگلیسی

عنوان پیوستها

پیوست شماره یک : پرسشنامه

پیوست شماره دو : محتوای جلسات مشاوره

پیوست شماره سه : تائیدیه سرپرست دانشکده

پیوست شماره چهار : فرم اظهار نامه پژوهشگر و ارزیابی اخلاق در پژوهش

سپاس

سپاس و ستایش خالق یکتا را سزاست که به من و کلیه پژوهشگران توفیق انجام پژوهش را عطا فرمود . اکنون که به یاری خداوند موفق به تکمیل این دوره از تحصیل گشته ام ، وظیفه خود می دانم تا از کسانیکه در این زمینه مرا یاری نمودند ، تشکر و قدردانی نمایم .

سپاس فراوان از زحمات بی دریغ استاد محترم راهنما ، سرکار خانم ملك تاج مشك بيد که با علاقه مندی فراوان و راهنمایی های سازنده ، راه گشایی نگارنده در این پژوهش بودند و در ضمن راهنمایی در امر پژوهش ، درس اخلاق را نیز به اینجانب آموختند .

با قدردانی و تشکر از زحمات استاد محترم مشاور ، جناب آقای دکتر مجد که پژوهشگر را در نگارش این پژوهش یاری نمودند .

با نهایت تقدیر و سپاس از زحمات بی شائبه استاد محترم آمار ، سرکار خانم فاطمه حسینی که مسئولیت تجزیه و تحلیل های این پژوهش را تقبل نمودند .

با تشکر و قدردانی از استاد گرانقدر ، جناب آقای دکتر مجد زاده که بعنوان مشاور مرد ، پژوهشگر را در انجام این تحقیق همراهی نمود .

پژوهشگر بدین وسیله مراتب تشکر و سپاسگزاری خویش را از سرکار خانم دکتر صغری نیکپور ، استاد محترم ناظر و سرکار خانم فرنکیس شاهپوریان ، سرپرست محترم کمیته تحقیق که با رهنمود های خود ، پژوهشگر را یاری نمودند ، اظهار می دارد .

نگارنده از کارکنان محترم دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی ایران بخصوص همکاری صمیمانه مسئولین و کارکنان کتابخانه ، قدردانی می نماید .

همچنین از مسئولین محترم مرکز بهداشتی و درمانی نادر کاظمی که در زمینه جمع آوری اطلاعات مساعدت کافی را مبذول داشتند ، بی نهایت سپاسگزارم .

چکیده:

عنوان پژوهش: بررسی تاثیر مشاوره زناشویی بر رضایت جنسی زوجین مراجعه کننده به یکی از مراکز بهداشتی درمانی شهر شیراز، سال ۱۳۸۰.

مقدمه: امروزه علت شکست ۵۰٪ از ازدواجها، عدم رضایت جنسی می باشد. زیرا عدم وجود رابطه سالم میان زوجین آنان را ناراضی خواهد کرد که در نتیجه همراهی سایر شرایط عدم تفاهم، بنیان خانواده متزلزل شده و امکان بروز طلاق افزایش می یابد. لذا مشاوره زناشویی می تواند اطلاعاتی را که برای ایجاد یک زندگی جنسی مطلوب لازم است به زوجین منتقل کرده و از این طریق به استحکام و دوام خانواده و ایجاد جامعه ای سالم کمک نماید.

هدف پژوهش: تعیین تاثیر مشاوره زناشویی بر رضایت جنسی زوجین مراجعه کننده به یکی از مراکز بهداشتی درمانی شهر شیراز، سال ۱۳۸۰.

نوع پژوهش: پژوهش حاضر از نوع کار آزمایشی در عرصه همراه با گروه کنترل بود که به منظور بررسی تاثیر مشاوره در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره، رضایت جنسی پس از مشاوره در هر یک از زوجین مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

نمونه پژوهش: تعداد نمونه های لازم در این پژوهش جمعا ۶۰ زوج برآورد گردید. روش نمونه گیری در ابتدا داوطلبانه و سپس برای گمارش تصادفی نمونه ها در دو گروه از روش نمونه گیری تصادفی استفاده شد.

محیط پژوهش: مرکز بهداشتی - درمانی نادر کاظمی شهر شیراز بود.

نتایج: یافته های پژوهش نشان دادند که در بدو ورود به پژوهش، ۵۰٪ زنان گروه با مشاوره، رضایت جنسی متوسط و ۳/۳۴٪ آنها رضایت جنسی کمی داشتند و در گروه بدون مشاوره ۶۶/۶۷٪ از رضایت جنسی زیادی برخوردار بودند. در حالیکه در مردان گروه با مشاوره ۶۰٪ و در گروه بدون مشاوره ۶۶/۶۷٪ دارای رضایت جنسی زیادی بودند. در ضمن زنان در دو گروه با و بدون مشاوره زناشویی با یکدیگر و مردان دو گروه با و بدون مشاوره زناشویی نیز با هم از نظر رضایت جنسی در بدو ورود به پژوهش یکسان بودند. در حالیکه یکماه پس از انجام پژوهش ۱۰۰٪ زنان و مردان گروه با مشاوره دارای رضایت جنسی زیادی بودند. لذا آزمونهای آماری نشان دادند که میزان رضایت جنسی مردان و زنان شرکت کننده در مشاوره بیشتر از گروه بدون مشاوره بود (p=0.002).

بحث و نتیجه گیری: یافته های پژوهش نشان دادند که مشاوره زناشویی بر کیفیت روابط جنسی تاثیر گذارده و رضایت جنسی زوجین را افزایش می دهد. لذا پیشنهاد می گردد، دختران و پسرانی که قصد ازدواج با یکدیگر را دارند در این جلسات مشاوره ای شرکت نمایند. از آنجا که در این پژوهش رضایت جنسی به طور کلی سنجیده شده، لذا پیشنهاد می گردد، پژوهشی دیگر به منظور بررسی دقیق تر جنبه های مختلف رضایت جنسی در زوجین انجام گیرد.

جداول

- ۱- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی سن زنان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۲).
- ۲- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی شغل زنان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۳).
- ۳- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی تحصیلات زنان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۴).
- ۴- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی رشته تحصیلی زنان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۵).
- ۵- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی سن مردان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۶).
- ۶- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی شغل مردان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۷).
- ۷- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی تحصیلات مردان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۸).
- ۸- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی رشته تحصیلی مردان مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۴۹).
- ۹- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی طول مدت آشنایی قبل از ازدواج واحدهای مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۵۰).
- ۱۰- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی سطح درآمد ماهیانه واحدهای مورد پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۵۱).
- ۱۱- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی رضایت جنسی زنان مورد مطالعه در بدو ورود به پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۵۲).
- ۱۲- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی رضایت جنسی مردان مورد مطالعه در بدو ورود به پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۵۳).
- ۱۳- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی رضایت جنسی زنان مورد مطالعه یکماه پس از انجام پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۵۴).

- ۱۴- جدول توزیع فراوانی مطلق و نسبی رضایت جنسی مردان مورد مطالعه یکماه پس از انجام پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۵۵).
- ۱۵- جدول توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب نحوه پاسخگویی به سؤالات رضایت جنسی در بدو ورود به پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۶۰-۵۶).
- ۱۶- جدول توزیع فراوانی مردان مورد مطالعه بر حسب نحوه پاسخگویی به سؤالات رضایت جنسی در بدو ورود به پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۶۵-۶۱).
- ۱۷- جدول توزیع فراوانی زنان مورد مطالعه بر حسب نحوه پاسخگویی به سؤالات رضایت جنسی یکماه پس از انجام پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۷۰-۶۶).
- ۱۸- جدول توزیع فراوانی مردان مورد مطالعه بر حسب نحوه پاسخگویی به سؤالات رضایت جنسی یکماه پس از انجام پژوهش در دو گروه با مشاوره و بدون مشاوره زناشویی (صفحه ۷۵-۷۱).

فصل اول

بیان مساله پژوهش:

دیدگاه روانکاوانه فروید^۱ بر ارضای نیازهای اساسی و مهم انسان تاکید نموده و او را دارای نیازهای خاصی می داند که رفتارش نیز متعاقباً در جهت ارضای آن نیازها شکل می گیرد (کریمی، ۱۳۷۳، ص ۵۵). ارضای نیازهای و خواسته ها در فرد ایجاد انگیزه می کند در حالیکه عدم ارضای آن می تواند منجر به یاس و ناامیدی گشته و در موارد شدیدتر، افسردگی و مشکلات جدی روانی ایجاد نماید (شاکری نژاد، ۱۳۷۴، ص ۳۹۹). یکی از مهمترین نیازهای انسان غریزه جنسی است که موجب بقای نسل و تولید مثل می شود و محققین آنرا بعنوان زیر بنای تشکیل خانواده پذیرفته و ارضای آنرا بسیار مهم و ضروری می دانند (آل اسحاق، ۱۳۶۹، ص ۱۸۶). در این راستا مشکل عمده ای که جامعه امروز با آن روبرو است، عدم اطلاعات کافی پیرامون مسائل جنسی و وجود نگرشها و اعتقادات نادرست نسبت به این موضوع، در بین خانواده ها و بخصوص زوجین تازه ازدواج کرده می باشد، که نتیجه آن به تباهی کشیده شدن بسیاری از خانواده ها است. تفکر غلطی که در این زمینه، بخصوص در میان زنان رواج بیشتری دارد، گناه شمرده شدن رابطه جنسی است. این تفکر در ذهن برخی آنچنان قوی و نیرومند رسوخ نموده که ایشان را در برابر خواسته های مشروع همسرانشان درمانده می کند، بطوریکه، نه خود ارضا می شوند و نه به همسرانشان اجازه می دهند که از خواسته های طبیعی و عاطفی خویش بهره مند گردند و در نهایت، این ناهماهنگی ها در زندگی زناشویی منجر به فروپاشی بنیان خانواده می گردد (کیهان نیا، ۱۳۷۷، ص ۲۵۸). لذا رابطه جنسی از لحاظ اهمیت در ردیف مهمترین مسائل یک زندگی زناشویی قرار داشته (میلانی فر، ۱۳۷۰، ص ۱۱۵) و قسمت مهمی از شخصیت انسان را تشکیل می دهد تا آنجاکه از سایر جوانب زندگی غیر قابل تفکیک بنظر می رسد (لانگ فیلد^۲، ۱۹۸۶، ص ۵). اسلام ارضای میل جنسی را حق طبیعی هر زن و مرد می داند، بطوریکه خداوند در قرآن کریم تشکیل زندگی زناشویی را بر عشق و زوجیت بنا می گذارد که خود دلیل روشنی بر وجود رابطه جنسی بعنوان رابطه ای دو جانبه و رضایت بخش است. در این راستا احادیث و روایات فراوانی از پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین (ع) وجود دارد که در آن از رابطه جنسی بعنوان "حق" قویاً مورد تاکید قرار گرفته است تا آنجائیکه آنرا چشمه ای از لذت و رضایت در بهشت می دانند. همچنین این دین مسلمانان را به ازدواج و معاشرت جنسی سالم دعوت می کند که اینها گواهی بر اهمیت موضوع است (کیهان نیا، ۱۳۷۷، ص ۲۴۲).

روابط جنسی سالم یکی از عمیق ترین و تاثیر گذارترین لذتهایی است که یک زوجین قادرند آنرا

^۱ Freud

^۲ Langfeld

به یکدیگر ببخشند. چنین روابطی نه تنها با تاثیر مستقیم بر اعصاب و روان، انسان را به آرامش می رساند بلکه دارای اثرات مفید شناخته شده ای بر جسم نیز می باشد. امروزه ثابت شده که در سلامت قلب و عروق علاوه بر عواملی مانند: ژنتیک، رژیم غذایی و ورزش، سلامت روحی و روان نیز مؤثر است. بطوریکه تحقیقات انجام شده در این زمینه نشان می دهند، بروز حملات قلبی در مردانی که رضایت جنسی را در زندگی زناشویی خویش تجربه کرده اند، کاهش محسوسی یافته است. در زنان نیز این مهم سبب کاهش بروز سردردهای میگرنی، علائم سندرم قبل از قاعدگی^۱ و آرتریتهای مزمن^۲ می شود. در حقیقت رضایت از روابط جنسی گرمی و شور زندگی^۳ را برای زوجین به ارمغان آورده و ایشان را در برابر بسیاری از بیماریها حفظ می نماید. (پال^۴، ۱۹۹۸، ص ۱-۲) همانطور که متقابلاً عدم رضایت جنسی نیز با ایجاد تعارض فکری موجب فشارهای روانی در آنها می شود (شاکری نژاد، ۱۳۷۴، ص ۳۱۱) .. روابط جنسی با تاثیر بر افکار و احساسات زوجین می تواند به طور مستقیم و غیر مستقیم، روابط میان آنها را در ابعاد وسیعی تحت الشعاع خود قرار دهد. یعنی زوجینی که در این زمینه با هم سازگاری داشته و از این بابت خوشحال و مسرورند، قادرند براحتی از بسیاری از ناهماهنگی های زندگی خویش چشم پوشی نمایند. در حالیکه همین ناهماهنگی های زندگی می تواند در زوجینی که ناسازگاری در روابط جنسی دارند، عواقب وخیمی را بوجود آورد (استون^۵، ۱۳۷۹، ص ۲۴۸). در تایید این مطلب حسینی (۱۳۷۱) اظهار می دارد: علت و ریشه اصلی اختلافات خانوادگی از روابط زناشویی سرچشمه می گیرد. زیرا رضایت جنسی می تواند بطور چشمگیری از تنش ها بکاهد و متقابلاً عدم رضایت، تنش را افزوده و باعث تشدید فشارهای روانی و بزرگ نمایی دیگر مشکلات زندگی مشترک می شود (ص ۶۱). بنابراین رضایت از روابط جنسی با رضایت از زندگی مشترک ارتباط مستقیم داشته و نارسایی در یکی باعث اختلال در دیگری خواهد شد (ریچارد^۶، ۱۹۹۱، ص ۲۶۶).

منشاء بسیاری از طلاقها ناشی از نامناسب بودن روابط جنسی است زیرا اگر به هر دلیلی رابطه جنسی سالم میان زوجین برقرار نشود، یکی از هر دو نفر ناراضی، دلخور و دلزده خواهند شد که در نتیجه همراهی سایر شرایط عدم تفاهم، بنیان خانواده متزلزل شده و امکان بروز طلاق افزایش

¹ Premenstrual syndrom.

² Arteritis

³ Intimacy

⁴ Paul

⁵ Stone

⁶ Richard

می یابد. معمولاً در این موارد هیچیک از زوجین حاضر نیستند که آشکارا به دلیل اصلی جدایی خویش اعتراف نمایند (کیهان نیا، ۱۳۷۷، ص ۲۴۷ و ص ۳۶۱). در این راستا آرنون بنتوویم^۱ (۱۹۸۶) به نقل از مسترز و جانسون^۲ علل شکست ۵۰٪ از ازدواجها را عدم رضایت جنسی می داند (ص ۴۹۴). اسپوتن^۳ (۱۹۹۶) نیز در تحقیق دریافت ۳۰٪ علت طلاقها ناشی از ناسازگاریهای جنسی زوجین است (ص ۹۹). محققین بسیاری نیز در دنیا میزان نارضایتی جنسی را در زنان و مردان بطور جداگانه مورد بررسی قرار داده اند. دان^۴ (۲۰۰۰) به نقل از پپ^۵ می نویسد: ۳۸٪ زنان مراجعه کننده به کلینیک زنان در ایتالیا، از روابط جنسی خویش ناراضی هستند. در آمریکا شیوع این مشکل در بین زنان مراجعه کننده به کلینیک های زنان حدود ۲۵٪ و در مردان ۲۱٪ گزارش شده است (ص ۱۴۱). در ایران نیز خویی (۱۳۷۹) میزان نارضایتی جنسی را در میان زنان شاغل در بیمارستانهای علوم پزشکی شهر تهران حدود ۳۲٪ گزارش نموده است (ص ۶۱). آمارهای متعدد نارضایتی باعث گردید تا سازمان بهداشت جهانی^۶ در گردهمایی خویش بر تأثیر رابطه جنسی و بهداشت زناشویی در زندگی مشترک افراد تأکید نموده و به عنوان یک مشکل اساسی جوامع از آن یاد کند. همچنین در آنجا به مشاوره و درمان ناسازگاریهای جنسی نیز اشاره شده است (لانگ فیلد، ۱۹۸۶، ص ۱). بنابراین روابط جنسی سالم از مهمترین علل خوشبختی در زندگی زناشویی است و برای داشتن جامعه ای سالم لازم است به این امر بعنوان یکی از عمیقترین عواطف انسانی و نیازهای روحی و جسمی بشر، پاسخ مناسب داده شود (شاملو، ۱۳۶۶، ص ۴۰).

از آنجاکه در انسان کار عمده روابط جنسی کمک به برقراری پیوند، ابراز عشق و تحکیم آن، تولید مثل و تکوین شخصیت، رشد افکار، فعالیتهای اجتماعی و سازش افراد با یکدیگر، تحکیم روابط خانوادگی و برقراری صمیمیت میان زوجین می باشد، لذا جهل و نادانی در این زمینه خطرناک است و بی اطلاعی در این رابطه هرگز قادر به مهار غرایز در این زمینه نمی باشد (کاپلان^۷، ۱۳۷۶، ص ۳۱۹ و ص ۴۲۱).

¹ Arnon Bentovim

² Masterz & Janson

³ Spotten

⁴ Dunn

⁵ Pipe

⁶ W.H.O.

⁷ Kaplan